

Na co zwrócić uwagę, gdy się pali i jak zachować się w razie ewakuacji?

Najczęstsze przyczyny pożarów

Niezależnie od zachowania wszelakiego rodzaju środków ostrożności pożary powstają. Zdarzają się one najczęściej tam, gdzie występują różnego rodzaju zaniedbania lub działania umyślne np.

-nieostrożność przy postępowaniu się ogniem otwartym np. porzucanie nie wygaszonych papierosów i zapalek w otoczeniu materiałów palnych; palenie tytoniu w miejscach podatnych na zapalenie

i wybuch; stosowanie ognia w otoczeniu par cieczy i gazów palnych; palenie ogniska bez zachowania wymaganych zasad bezpieczeństwa przeciwpożarowego; wypalanie traw i pozostałości po uprawach rolnych; nieostrożne obchodzenie się ze świecami itp.,

-nieostrożność przy postępowaniu się substancjami łatwopalnymi np. stosowanie płynów łatwo zapalnych do zmywania różnego rodzaju nieczystości; pranie odzieży w benzynie lub innym

rozpuszczalniku; rozpalanie pieców przy użyciu cieczy łatwo zapalnej; niewłaściwe postępowanie się substancjami pirotechnicznymi (sztuczne ognie),

-nieostrożność przy prowadzeniu prac pożarowo niebezpiecznych (np. spawanie) bez odpowiedniego zabezpieczenia, czy też prowadzenie prac remontowo - budowlanych z użyciem ognia w pobliżu materiałów palnych,

-wady urządzeń i instalacji elektrycznych, grzewczych itp. oraz ich nieprawidłowa eksploatacja np. nieprawidłowo dobrana lub wykonana instalacja elektryczna; przeciążenie instalacji elektrycznej;

eksploatacja prowizorycznych urządzeń elektrycznych; eksploatacja punktów świetlnych (żarówek)

w bliskiej odległości od materiału palnego; samowolna, niefachowa naprawa instalacji i urządzeń;

naprawa bezpieczników drutem; stosowanie palnych osłon na punkty świetlne; pozostawienie bez

dozoru przenośnych urządzeń grzejnych takich jak grzałki, czajniki, grzejniki, żelazka itp.,

-wady procesów oraz nie przestrzeganie reżimów technologicznych tj. niewłaściwy dobór urządzeń

i instalacji; niewłaściwe dozowanie cieczy łatwo zapalnej w urządzeniu; nadmierne podgrzewanie

pojemników z płynami łatwo zapalnymi; pozostawienie bez dozoru pracujących urządzeń

technologicznych; przekraczanie reżimu technologicznego takiego jak temperatura, ciśnienie,

dozowanie itp.; nieszczelności aparatury i urządzeń powodujących wyciek cieczy; samodzielne

usuwanie automatyki sterowania i kontroli urządzenia,

-nieprawidłowe magazynowanie substancji niebezpiecznych poprzez niewłaściwe składowanie

materiałów i surowców mogących wchodzić z sobą w reakcje chemiczne, bądź też reagujących na

ciepło, światło, wilgoć itp.; przechowywanie materiałów palnych (cieczy) w

nieszczelnych,

bądź

podatnych na stłuczenia naczyń,

-samozapalenie się materiałów typu węgiel, siano, pasza, nawozy sztuczne,

-wyładowania elektryczne (atmosferyczne - pioruny i elektryczności statycznej),

-podpalenia wynikające najczęściej z zazdrości lub konkurencji; chęci ukrycia nadużyć finansowych; zatarcia śladów przestępstwa; otrzymania zysku z tytułu odszkodowania; czy też choroby psychicznej.

Obowiązki wynikające z ustawy o ochronie przeciwpożarowej:

Charakterystyka zagrożenia pożarowego oraz zasady postępowania na wypadek pożaru zawarte są w **instrukcji bezpieczeństwa pożarowego**, za której sporządzenie odpowiedzialny jest właściciel lub zarządca danego budynku.

Zgodnie z art.4 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991r. o ochronie przeciwpożarowej zarządca lub właściciel budynku zobowiązany również do:

-przestrzegania przeciwpożarowych wymagań budowlanych i technologicznych,

-wyposażenia budynku w sprzęt pożarniczy i ratowniczy oraz środki gaśnicze,

-zapewnienia osobom przebywającym w budynku bezpieczeństwa i możliwości ewakuacji,

-przygotowania budynku do prowadzenia akcji ratowniczej,

-zaznajomienia pracowników z przepisami przeciwpożarowymi,

-ustalenia sposobów postępowania na wypadek pożaru lub innego zagrożenia.

Używając sformułowania „innego zagrożenia” mam na myśli wszelkiego rodzaju ładunki niewiadomego pochodzenia np. niewypały, bomby skonstruowane w zaciszu domowym, czy też proszek z niebezpieczną substancją, do których dostęp w dzisiejszych czasach, przy pomocy „cudów” techniki i nauki nie stanowi większego problemu.

Realizacja zadań wynikających z obowiązku ochrony przeciwpożarowej.

Zasady ewakuacji z rejonu zagrożenia.

Omawiając temat ewakuacji skupimy się na dwóch podstawowych zagrożeniach występujących najczęściej w naszym środowisku, a mianowicie pożarach (część pierwsza) i zagrożeniu spowodowanym potencjalnym ładunkiem wybuchowym (bomba) - w kolejnym numerze.

Wszyscy wiemy, iż **„każdy, kto zauważy pożar lub inne miejscowe zagrożenie, zobowiązany jest niezwłocznie zawiadomić osoby znajdujące się w strefie zagrożenia oraz jednostkę ochrony przeciwpożarowej, bądź policję i inne służby w zależności od potrzeb (pogotowie, pogotowie energetyczne, gazowe, wodociągowe itp.)”**.

Właściciel lub zarządca obiektu zaznajamia (prowadzi szkolenie w taki sposób aby sprawdzić przyswojenie wiedzy i umiejętności praktycznych) pracowników z przepisami przeciwpożarowymi,

a ci winni znać swoje zadania na wypadek pożaru, czyli:

1) umieć **alarmować straż pożarną** (tel. 998, komórkowy 112, podając dokładnie gdzie się pali

tj. adres, nazwę obiektu, jak tam dojechać (gdy jest utrudniony dojazd np. zimą), na której

kondygnacji się pali (na którym piętrze), co się pali (mieszkanie, piwnica, sklep, biuro,

magazyn), czy jest zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego, swoje imię i nazwisko oraz

numer telefonu, z którego zgłaszana jest informacja o zdarzeniu),

- 2) umieć **posługiwać się podręcznym sprzętem gaśniczym** (gaśnice, hydranty, koce itp.),
- 3) umieć zachować spokój i ostrzec współpracowników,
- 4) natychmiast **opuścić miejsca niebezpieczne oznakowanymi drogami ewakuacyjnymi**, a w razie zadymienia przemieszczać się trzymając głowę na wysokości ok. 1 m, zasłaniając usta zwilżoną chusteczką lub kawałkiem materiału (ochrona przed dymem i ciepłem),
- 5) nie używać wind do ewakuacji,
- 6) dodatkowo służby gospodarcze: odłączyć spod napięcia urządzenia elektryczne, wyłączyć instalacje wentylacyjne, zamknąć główny zawór gazowy,
- 7) **nie narażając własnego bezpieczeństwa**, uczestniczyć w działaniach ratowniczo-gaśniczych, aż do czasu przybycia straży pożarnej, a następnie udzielić dowódcy sekcji stosownych informacji (czy wszyscy opuścili budynek, na którym piętrze i w jakim pomieszczeniu się pali, gdzie jest zawór prądu, gazu itp.), przekazać plany budynku, dróg ewakuacyjnych i ratunkowych.

Należy pamiętać również o konieczności udzielenia pomocy osobom poszkodowanym lub zagrożonym oraz zaopiekowania się osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi oraz nie będącymi pracownikami, a co za tym idzie nie znającymi obiektu (np. w sklepach, szpitalach, urzędach itp.)

Jeżeli jest taka możliwość, warto zabezpieczyć mienie przed pożarem i osobami postronnymi, mając jednak zawsze na uwadze w pierwszej kolejności zdrowie i życie własne oraz osób będących w budynku.

Właściciel lub zarządca obiektu zawierającego strefę pożarową przeznaczoną dla **ponad 50 osób** będących jej stałymi użytkownikami (poza budynkami mieszkalnymi), zobowiązany jest (zgodnie z § 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21.04.2006r. W sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów), co najmniej raz na dwa lata, przeprowadzić praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji.

O terminie planowanych ćwiczeń ewakuacyjnych powinien co najmniej 7 dni wcześniej powiadomić właściwego miejscowo komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej.

Zdania odnośnie sposobu organizacji ćwiczeń ewakuacyjnych są podzielone, podobnie jak kwestia informowania pracowników, bądź utrzymywani terminu ćwiczeń w tajemnicy. Istnieje też wiele rodzajów scenariusza samych ćwiczeń, począwszy od zwykłego wyprowadzenia pracowników na miejsce zbiórki ewakuacyjnej, na czynnej współpracy z PSP kończąc (zadymienie obiektu, wykorzystanie fantoma itp.).

Planowane ćwiczenia ewakuacyjne najlepiej utrzymać w tajemnicy przed pracownikami, w celu rzeczywistego sprawdzenia ich zachowania na wypadek zagrożenia oraz korzystania z pomocy jednostek PSP przy organizacji ewakuacji. Wiadomo jest przecież, że element wizualny w postaci czarnego dymu np. z racy dymnej użytej przez strażaków lub białego gazu kosmetycznego, zdecydowanie bardziej przemawia do pracowników, aniżeli „suche” wołanie „uwaga pali się”. Dodatkowo w przypadku skorzystania z pomocy przedstawicieli ze strony PSP (np. w cywilu obserwujących wewnątrz Zakładu przebieg ewakuacji), możemy dowiedzieć się o błędach jakie popełniamy i jakie należy wyeliminować w celu usprawnienia całej akcji.

Podczas każdej ewakuacji niezwykle ważny jest czas reakcji.

W przypadku, gdy obiekt wyposażony jest w system sygnalizacji pożaru, czas dotarcia informacji

(do właściciela, zarządcy, dyrektora i PSP) będzie stosunkowo krótki.

W pozostałych obiektach, to ludzie muszą ocenić rodzaj zagrożenia, ugasić potencjalny pożar stosując podręczny sprzęt gaśniczy występujący w budynku lub w

razie pożaru o większych rozmiarach, zawiadomić jednostki PSP. Zazwyczaj ewakuacja ogłaszana jest poprzez alarm, radiowęzeł, dzwonki, czy też ręczną syrenę alarmową. Warto również wyznaczyć pracownika (-ków), którzy dodatkowo głosowo będą powiadamiali o zagrożeniu.

Przeprowadzając ewakuację należy pamiętać o podstawowych zasadach, które pomogą zapewnić bezpieczeństwo i sprawne opuszczenie budynku:

- 1) jako pierwsze ewakuować (najbliższą drogą ewakuacyjną i do najbliższego wyjścia ewakuacyjnego), osoby z miejsca, w którym powstał pożar,
- 2) następnie dzieci, osoby starsze i niepełnosprawne, wymagające pomocy osób trzecich przy poruszaniu się,
- 3) zabrać ze sobą niezbędne rzeczy (torebki, dokumenty, portfele, odzież wierzchnią w okresie zimowym),
- 4) zamknąć okna i drzwi, pamiętając przy tym, by drzwi nie zostały zamknięte na klucz,
- 5) w przypadku zadymienia poruszać się w pozycji pochylonej (jak najniżej podłogi) zasłaniając usta i nos mokrą chusteczką lub kawałkami ubrania,
- 6) korzystać z najbliższej drogi i najbliższego wyjścia ewakuacyjnego, jednak w przypadku odcięcia drogi ewakuacyjnej, zebrać się w pomieszczeniu najbardziej oddalonym od miejsca, gdzie się pali i stamtąd wezwać pomoc oraz oczekiwać na jednostki PSP,
- 7) wyznaczyć osoby odpowiedzialne za zabezpieczenie wejścia/wyjścia do/z budynków, tak, by osoby niepowołane nie dostały się do wewnątrz, a przybyli na miejsce strażacy zostali poinformowani o źródle pożaru i jego miejscu.

Znajdując się na zewnątrz budynku, w miejscu bezpiecznym (miejscu zbiórki ewakuacyjnej) należy sprawdzić, czy wszystkie osoby opuściły budynek (zgodnie z listą obecności, dziennikiem itp.) oraz zameldować o tym przełożonemu, który poinformuje o stanie osobowym dowódcę akcji ratowniczo - gaśniczej. Warto tu zwrócić uwagę, by przełożeni egzekwowali od podległych pracowników, podpisywanie się na liście obecności automatycznie, tj. zaraz po przyjeździe do pracy, tak, by w razie zagrożenia można było za ich pomocą (list) ustalić faktyczny stan osobowy.

Ważne jest także, by **droga dojazdowa** (droga pożarowa) do Zakładu pracy była drożna, z możliwością dotarcia pojazdów PSP jak najbliżej obiektu. Utrudnione jest to zwłaszcza w takich zakładach pracy jak urzędy, sklepy, szpitale itp. gdzie od osób z zewnątrz (nie będących pracownikami) trudno wyegzekwować przestrzeganie przepisów.

Należy pamiętać również, by zachować swobodny, nieograniczony żadnymi przedmiotami, **dostęp do głównego wyłącznika prądu**, UPS (awaryjnego podtrzymywania napięcia), gaśnic, hydrantów, koców gaśniczych, czy też wyjść ewakuacyjnych, tak, by w razie konieczności można było z nich swobodnie skorzystać.

Niezmiernie ważne jest, by każdy zarządca, właściciel, dyrektor, czy też inna osoba odpowiedzialna za pracowników, w sposób niezwykle odpowiedzialny podchodziła do problemów ochrony przeciwpożarowej i związanej z nimi ewakuacji, co niewątpliwie w przypadku rzeczywistego zagrożenia pozwoli na uniknięcie nieszczęścia.